

▶▶
PRAVOKATOR

Підбірка успішних практик

адвокатів та працівників системи надання
безоплатної правової допомоги
з пенсійного права

▶ Частина 3

**Підбірка успішних практик
адвокатів та працівників системи надання
безоплатної правової допомоги з пенсійного права**

**Частина 3
2021 рік**

Вітання від мережі правових клубів PRAVOKATOR!

Правові клуби «PRAVOKATOR» - це перша комунікаційна платформа серед державних установ, створена в системі безоплатної правничої допомоги для навчання та професійного розвитку персоналу системи БПД, правничої спільноти та інших зацікавлених сторін.

Команда правових клубів постійно проводить навчальні заходи та розробляє корисні матеріали з метою підвищення якості наданої правової допомоги, а також розвитку працівників центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги.

Ця підбірка створена з метою узагальнення наявного успішного досвіду системи безоплатної правової допомоги та поширення кращих практик у сфері надання правової допомоги з пенсійного права.

Пропонуємо ознайомитись із прикладами звернень клієнтів до центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги. У підбірці адвокати та працівники системи надання безоплатної правової допомоги поділились своїми порадами щодо того, як можна вирішити проблему клієнта та відновити порушені права у судовий або позасудовий спосіб.

ЗМІСТ:

Захист права на пільгове обчислення страхового стажу за роботу в районах Крайньої Півночі та місцевості, прирівняній до районів Крайньої Півночі **4**

Зобов'язання зарахувати страховий стаж та призначити достроково пенсію за віком..... **8**

Здійснення перерахунку призначеної пенсії у частині обчислення стажу роботи як пільгового внутрішньо переміщеній особі..... **11**

Визнання неправомірним перерахунок пенсії з більшого заробітку не з моменту звернення пенсіонера, а з моменту отримання уточнюючої довідки на запит ПФУ..... **14**

Зарахування на пільгових умовах періоду проходження військової служби в Збройних Силах України та перебуванні в зоні проведення антитерористичної операції..... **17**

Захист права на пільгове обчислення страхового стажу за роботу в районах Крайньої Півночі та місцевості, прирівняній до районів Крайньої Півночі

Маценко Людмила Олександрівна,
заступник начальника відділу "Диканське бюро
правової допомоги" Полтавського місцевого
центру з надання БВПД

Фабула справи:

Клієнт протягом майже 20 років працював в районах Крайньої Півночі та місцевості, прирівняній до районів Крайньої Півночі, а відтак мав право на пільгове обчислення страхового стажу, а саме 1 рік роботи мав зараховуватися за 1 рік 6 місяців. Проте, при зверненні до територіальних органів Пенсійного фонду України йому повідомили, що право на пільгове обчислення страхового стажу мають лише особи, які уклали строкові трудові договори на роботу в районах Крайньої Півночі та місцевості прирівняній до районів Крайньої Півночі. Водночас клієнт таких договорів не укладав, а приймався на роботу та звільнявся з роботи на підставі наказів.

Вирішення питання:

Клієнт звернувся до територіального відділення Пенсійного фонду України із заявою встановленої форми, до заяви додав копію трудової книжки та архівні довідки, які і були основним підтвердженням факту роботи в районах Крайньої Півночі та місцевості, прирівняній до районів Крайньої Півночі.

Після цього рішенням колегіального органу Пенсійного фонду України йому було відмовлено у пільговому обчисленні страхового стажу. Далі вищевказане рішення було оскаржено в судовому порядку в адміністративному судочинстві.

Ст. 62 Закону України «Про пенсійне забезпечення» передбачено, що основним документом, що підтверджує стаж роботи, є трудова книжка.

П. 5 розділу Прикінцевих положень Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» визначено, що період роботи до 1 січня 1991 року в районах Крайньої Півночі та місцевостях, прирівняних до районів Крайньої Півночі колишнього Союзу РСР, а також на острові Шпіцберген зараховується до

страхового стажу в порядку і на умовах, передбачених законодавством, що діяло до 1 січня 1991 року.

Пільгове обчислення страхового стажу провадиться на підставі трудової книжки, або письмового трудового договору, або довідки, в яких зазначено період роботи в районах Крайньої Півночі та місцевостях, прирівняних до районів Крайньої Півночі, та користування пільгами, передбаченими вищезазначеними нормативно-правовими актами.

Ст. 5 Указу Президії Верховної Ради Союзу РСР від 10 лютого 1960 року «Про впорядкування пільг для осіб, які працюють в районах Крайньої Півночі і в місцевостях, прирівняних до районів Крайньої Півночі» від 10.02.1960 року передбачено, що робітникам, які переводяться, направляються або запрошуються на роботу в райони Крайньої Півночі та у місцевості, прирівняні до районів Крайньої Півночі, з інших місцевостей країни, за умови укладання ними трудових договорів про роботу в цих районах на строк п'ять років, а на островах Північного Льодовитого океану - два роки, надаються додаткові пільги, зокрема: зараховується один рік роботи в районах Крайньої Півночі та в місцевостях, прирівняних до районів Крайньої Півночі, за один рік та шість місяців роботи при обчисленні стажу, що надає право на отримання пенсії по старості та по інвалідності. Пільги, передбачені зазначеною статтею, надаються також особам, які прибули до районів Крайньої Півночі, з власної ініціативи та уклали строковий трудовий договір про роботу в цих районах.

Ст. 3 Указу Президії Верховної Ради Союзу РСР від 26 вересня 1967 року «Про розширення пільг для осіб, які працюють в районах Крайньої Півночі і в місцевостях, прирівняних до районів Крайньої Півночі» скорочено тривалість трудового договору, що дає право на отримання пільг, передбачених ст. 5 Указу Президії Верховної Ради Союзу РСР від 10 лютого 1960 року «Про впорядкування пільг для осіб, які працюють в районах Крайньої Півночі і в місцевостях, прирівняних до районів Крайньої Півночі» від 10.02.1960 року, з п'яти до трьох років.

Згідно п. 3 Порядку підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 1993 року № 637 (в редакції на момент призначення пенсії позивачу) за відсутності трудової книжки, а також у тих випадках, коли в трудовій книжці відсутні необхідні записи або містяться неправильні чи неточні записи про періоди роботи, для підтвердження трудового стажу приймаються довідки, виписки із наказів, особові рахунки і відомості на видачу заробітної плати, посвідчення, характеристики, письмові трудові договори і угоди з відмітками про їх виконання та інші документи, які містять відомості про періоди роботи.

При цьому п. 7 Порядку подання та оформлення документів для призначення (перерахунку) пенсій відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», затвердженого постановою правління Пенсійного фонду України від 25 листопада 2005 року № 22-1 (в редакції на момент призначення пенсії позивачу) доповнює, що у якості документів про стаж, які передбачені вищевказаним Порядком підтвердження наявного

трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 1993 року № 637, за період роботи до 01 січня 1991 року на Крайній Півночі чи в місцевостях, прирівняних до районів Крайньої Півночі колишнього Союзу РСР, а також на острові Шпіцберген можуть надаватися договори або інші документи, що підтверджують право працівника на пільги, передбачені для осіб, які працювали в районах Крайньої Півночі чи місцевостях, прирівняних до районів Крайньої Півночі.

Відповідно ж до положень ст. 24 Кодексу законів про працю Української РСР від 01.06.1972 року, що діяли на момент виникнення трудових відносин між позивачем по справі та роботодавцями, трудовий договір укладається, як правило, у письмовій формі, укладання трудового договору оформляється наказом чи розпорядженням власника або уповноваженого ним органу про зарахування працівників на роботу. Трудовий договір вважається укладеним і тоді, коли наказу чи розпорядження не було видано, але працівника фактично допущено до роботи. Таким чином, письмова форма трудового договору не вимагалася. Трудові договори роботодавців з позивачем по справі оформлялися наказами про прийняття його на роботу, що підтверджується записами в його трудовій книжці та архівними довідками, доданими до цього адміністративного позову.

Тобто наявність письмового трудового договору не є виключною і єдиною підставою для пільгового обчислення страхового стажу.

Аналогічна правова позиція викладена в постанові Верховного суду у справі №173/637/17 (2-а/173/49/2017) від 07 червня 2018 року.

В результаті в ході судового розгляду суд оцінив фактичні обставини справи та враховуючи вищенаведені норми законодавства, дійшов висновку про задоволення позову частково.

Нормативна база:

- [Конституція України](#) (п.1 ч. 1 ст. 92);
- [Закон України «Про пенсійне забезпечення»](#) №1788-XII від 05.11.1991 року (ст. 62);
- [Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»](#) №1058-IV від 09.07.2003 року (п. 5 розділу Прикінцевих положень);
- Указ Президії Верховної Ради Союзу РСР від 10 лютого 1960 року [«Про впорядкування пільг для осіб, які працюють в районах Крайньої Півночі і в місцевостях, прирівняних до районів Крайньої Півночі»](#);
- Постанова Ради Міністрів Союзу РСР від 10 лютого 1960 року № 148 [«Про порядок застосування Указу Президії Верховної Ради Союзу РСР від 10 лютого 1960 року «Про впорядкування пільг для осіб, які працюють в](#)

[районах Крайньої Півночі і в місцевостях, прирівняних до районів Крайньої Півночі»;](#)

- [Указ Президії Верховної Ради Союзу РСР від 26 вересня 1967 року «Про розширення пільг для осіб, які працюють в районах Крайньої Півночі і в місцевостях, прирівняних до районів Крайньої Півночі»;](#)
- [Порядок подання та оформлення документів для призначення \(перерахунку\) пенсій відповідно до Закону України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб", затверджений постановою правління Пенсійного фонду України від 30.01.2007 р. №3-1;](#)
- [Постанова Кабінету Міністрів України № 637 від 12.08.1993 р. «Про затвердження порядку підтвердження наявного трудового стажу, не призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній»;](#)
- [Постанова Верховного суду у справі № 173/637/17 \(2-а/173/49/2017\) від 07 червня 2018 року.](#)

Посилання на рішення суду:

[Рішення Полтавського окружного адміністративного суду від 10.06.2019 по справі № 440/77/19.](#)

Зобов'язання зарахувати страховий стаж та призначити достроково пенсію за віком

Кулік Марина Миколаївна,
начальник відділу «Захарівське бюро правової
допомоги» Роздільнянського місцевого центру з
надання БВПД

Фабула справи:

Клієнтка отримала відмову Головного управління пенсійного фонду України в Одеській області щодо зарахування страхового стажу періоди роботи з 01.05.1995 по 01.12.1996 в колгоспі «Перемога» та з 26.05.1993 по 31.12.2004 періоди коли вона здійснювала догляд за дитиною з інвалідністю.

Вирішення питання:

Для відновлення прав клієнта до Одеського окружного адміністративного суду було подано позовну заяву про визнання протиправним та скасування рішення суб'єкта владних повноважень, зобов'язання зарахувати страховий стаж та призначити достроково пенсію за віком.

Позивачка вважала, що рішення відповідача про відмову у призначенні пенсії за віком є протиправним і таким, що підлягає скасуванню, оскільки на день звернення вона має не менше 15 років страхового стажу.

Суд встановив, що з травня та грудень 1995 року та з квітня по листопад 1996 року позивачка працювала в колгоспі «Перемога», що підтверджується довідкою Відділу «Об'єднаний трудовий архів територіальних громад Захарівського району» Захарівської районної ради Одеської області. Також з матеріалів справи вбачається, що у позивачки народився син, що підтверджується свідоцтвом про народження.

З 26 травня 1993 року до 31 грудня 2004 року позивачка здійснювала догляд за сином, який був інвалідом з дитинства, що підтверджується актом обстеження фактичних обставин здійснення догляду, складеним спеціалістом Великомихайлівського відділу громадян Головного УПФУ в Одеській області; медичним висновком Фрунзівської центральної районної лікарні Одеської області; випискою з історії хвороби.

При призначенні пенсій жінкам, які народили п'ятеро або більше дітей і виховали їх до шестирічного віку, матерям осіб з інвалідністю з дитинства, які виховали їх до шестирічного віку, а також, у разі відсутності матері або за її згодою, чоловікам, які здійснювали виховання п'ятьох або більше дітей чи дитини з інвалідністю, факт народження дитини встановлюється на підставі свідоцтва про народження, а її виховання до зазначеного віку - на підставі свідоцтва про народження чи паспорта дитини. У разі смерті дитини подається свідоцтво про смерть.

Водночас, ч.1 ст.17 Закону України "Про пенсійне забезпечення" від 05.11.1991 року №1788-XII передбачено, що жінки, які народили п'ятеро або більше дітей і виховали їх до восьмирічного віку, і матері інвалідів з дитинства, які виховали їх до цього віку, мають право на пенсію за віком після досягнення 50 років і при стажі роботи не менше 15 років із зарахуванням до стажу часу догляду за дітьми (пункти "є" і "ж" статті 56). При цьому до числа інвалідів з дитинства належать також діти-інваліди віком до 16 років, які мають право на одержання соціальної пенсії.

Відповідно до п.10 Порядку підтвердження трудового стажу для призначення пенсії за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній, затвердженого Постановою КМ України від 12.08.1993 року № 657 (далі за текстом - Порядок № 657), час догляду за особою з інвалідністю I групи, дитиною з інвалідністю віком до 16 років, а також пенсіонером, який за висновком медичного закладу потребує постійного стороннього догляду, встановлюється на підставі: акта обстеження фактичних обставин здійснення догляду; документів, що засвідчують перебування на інвалідності (для осіб з інвалідністю I групи і дітей з інвалідністю) і вік (осіб похилого віку і дітей з інвалідністю).

Документами, які підтверджують перебування на інвалідності, можуть бути виписка із акта огляду медико-соціальної експертної комісії, медичні висновки, пенсійне посвідчення, посвідчення одержувача допомоги або довідка органів праці та соціального захисту населення або Пенсійного фонду та інші документи.

Отже, право на призначення дострокової пенсії у матерів дитини інваліда або інваліда з дитинства виникає у разі наявності таких умов: виховання дитини інваліда або інваліда з дитинства до шестирічного віку; досягнення 50-річного віку жінкою, яка виховувала дитину інваліда або інваліда з дитинства; наявність страхового стажу роботи не менше 15 років із зарахуванням до стажу часу догляду за дитиною (дітьми).

Таким чином, для врахування періодів догляду за дитиною з інвалідністю відповідачу було надано всі необхідні документи. Тому період догляду за дитиною з інвалідністю 26 травня 1993 року до 31 грудня 2004 року підлягає зарахуванню до страхового стажу позивача.

З огляду на вищевикладене, суд дійшов висновку, що рішення Головного управління Пенсійного фонду України в Одеській області, яким було відмовлено у призначенні дострокової пенсії за віком відповідно до пункту 3 частини 1 статті

115 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" - є протиправним та підлягає скасуванню.

Нормативна база:

- [Конституція України](#) (ст. 19, 46);
- [Європейська соціальна хартія](#);
- [Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»](#) №1058-IV від 09.07.2003 року (п. 3 ч. 1 ст. 115);
- [Закон України «Про пенсійне забезпечення»](#) №1788-XII від 05.11.1991 року (ст. 17, пунктів "є" і "ж" статті 56);
- [Порядок подання та оформлення документів для призначення \(перерахунку\) пенсій відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»](#), затверджений Постановою правління Пенсійного фонду України від 25.11.2005 № 22-1;
- [Порядок підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній](#), затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 1993 року № 637.

Посилання на рішення суду:

[Рішення Одеського окружного адміністративного суду від 11.06.2021 по справі № 420/2363/21.](#)

Здійснення перерахунку призначеної пенсії у частині обчислення стажу роботи як пільгового внутрішньо переміщеної особи

Дем'яненко Олена Вікторівна,
заступник начальника відділу «Більмацьке бюро
правової допомоги» Бердянського місцевого
центру з надання БВПД

Фабула справи:

Клієнт з липня 2020 року є отримувачем пенсії за віком, призначеної на пільгових умовах на підставі ст. 114 Закону України «Про загальнообов'язкове пенсійне страхування» з урахуванням пільгового стажу 7 років і 2 місяці.

22.01.2021 року він звернувся до відділу обслуговування громадян №15 (сервісний центр) Управління обслуговування громадян Головного управління Пенсійного фонду України в Запорізькій області (далі - ГУ ПФУ в Запорізькій області) з заявою про перерахунок пенсії з відповідними довідками, що підтверджують пільговий стаж, виданими на непідконтрольній території України.

За результатами розгляду його звернення пенсійним фондом було відмовлено в перерахунку пенсії оскільки надані ним довідки, підтверджуючи пільговий характер роботи, видані органом з території, яка непідконтрольна українській владі, тому відсутні підстави для врахування вказаних довідок при обчисленні пенсії.

Клієнт не погодився з бездіяльністю ГУ ПФУ в Запорізькій області та змушений звернутися до суду за захистом конституційних прав.

Вирішення питання:

Клієнт звернувся до відділу "Більмацьке бюро правової допомоги" Бердянського місцевого центру з надання БВПД з відповідними документами, що свідчили про явне порушення його прав, а саме:

- архівні довідки видані непідконтрольною територією України;
- відмова відділу обслуговування громадян №15 (сервісного центру) управління обслуговування громадян ГУ ПФУ в Запорізькій області;

- довідки про наявність трудового стажу;
- копії трудової книжки;
- копія довідки про підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсії за відсутністю трудової книжки або відповідних записів у ній та інші.

Відповідно до ст. 8 Закону України «Про підвищення престижності шахтарської праці», мінімальний розмір пенсії шахтарям, які відпрацювали на підземних роботах не менш як 15 років для чоловіків та 7,5 років для жінок за списком № 1 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затвердженим Кабінетом Міністрів України, встановлюється незалежно від місця останньої роботи, у розмірі 80 відсотків його заробітної плати (доходу), визначеної відповідно до статті 40 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", з якої обчислюється пенсія, але не менш як три розміри прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність. Для обчислення розміру пенсій за віком за кожний повний рік стажу роботи на підземних роботах до страхового стажу додатково зараховується по одному року.

Працівником відділу "Більмацьке бюро правової допомоги" Оленою Дем'яненко було складено адміністративний позов до Запорізького окружного адміністративного суду Запорізької області про визнання дій (бездіяльності) протиправною та зобов'язання вчинити певні дії, у результаті якого позовні вимоги клієнта було задоволено частково та суд зобов'язав ГУ ПФУ в Запорізькій області здійснити перерахунок призначеної пенсії у частині обчислення стажу роботи як пільгового з 01.02.2021 з урахуванням відомостей, що містяться в архівних довідках та довідках про заробітну плату для обчислення пенсії відповідно до вимог Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

ГУ ПФУ в Запорізькій області не погодилось з таким рішенням та оскаржило його в апеляційному порядку. Утім колегія суддів залишила апеляційну скаргу без задоволення, а рішення Запорізького окружного адміністративного суду - без змін.

Міжнародна практика:

Так, у 1971 році Міжнародний суд ООН у документі «Юридичні наслідки для держав щодо триваючої присутності Південної Африки у Намібії» зазначив, що держави члени ООН зобов'язані визнавати незаконність і недійсність триваючої присутності Південної Африки в Намібії, але «у той час як офіційні дії, вчинені урядом Південної Африки від імені або щодо Намібії після припинення дії мандата, є незаконними і недійсними, ця недійсність не може бути застосована до таких дій як, наприклад, реєстрація народжень смертей і шлюбів.

Поряд з цим, Європейський суд з прав людини (далі ЄСПЛ) у справах «Лоїзиду проти Туреччини» (рішення від 18 грудня 1996 року, №45), «Кіпр проти Туреччини» (рішення від 10 травня 2001 року) та «Мозер проти Республіки Молдови та Росії» (рішення від 23 лютого 2016 року) зазначив: «Зобов'язання ігнорувати, не брати до уваги дії існуючих de facto органів та інститутів

(окупаційної влади) далеко від абсолютного. Для людей, що проживають на цій території, життя триває. І це життя потрібно зробити більш стерпним і захищеним фактичною владою, включаючи їх суди; і виключно в інтересах жителів цієї території дії згаданої влади, які мають відношення до сказаного вище, не можуть просто ігноруватися третіми країнами або міжнародними організаціями, особливо судами, в тому числі й цим. Вирішити інакше означало б зовсім позбавляти людей, що проживають на цій території, всіх їх прав щоразу, коли вони обговорюються в міжнародному контексті, що означало б позбавлення їх навіть мінімального рівня прав, які їм належать».

Нормативна база:

- [Конституція України](#);
- [Кодекс адміністративного судочинства України](#);
- [Закон України «Про пенсійне забезпечення»](#) № 1788-XII від 05.11.1991 року;
- [Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»](#) №1058-IV від 09.07.2003 року;
- [Закон України «Про підвищення престижності шахтарської праці»](#) № 345-VI від 02.09.2008 року;
- Наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 18.11.2005 № 383 [«Про порядок застосування списків № 1 і № 2 виробництв, робіт, професій посад і показників при обчисленні стажу роботи, що дає право на пенсію за віком на пільгових умовах»](#),
- Постанова Кабінетом Міністрів України від 12.08.1993 р. № 637 [«Про затвердження Порядку підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній»](#),
- Постанова Кабінету Міністрів України від 01.08.1992 р. № 442 [«Про порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці»](#).

Посилання на рішення суду:

[Рішення Запорізького окружного адміністративного суду від 10.06.2021 р. по справі № 280/891/21.](#)

Визнання неправомірним перерахунок пенсії з більшого заробітку не з моменту звернення пенсіонера, а з моменту отримання уточнюючої довідки на запит ПФУ

Дем'янова Тетяна Миколаївна,
начальник відділу «Приморське бюро правової допомоги» Бердянського місцевого центру з надання БВПД

Фабула справи:

20 січня 2020 року клієнт звернувся до Приморського відділу обслуговування громадян (сервісний центр) ГУ ПФУ в Запорізькій області (далі - Приморський відділ обслуговування) для призначення пенсії за віком.

17.02.2020 року йому було призначено пенсію за віком без урахування наданих довідках про заробітну плату, виданих ТОВ «Нижньотагільський завод металевих конструкцій» Свердловської області Російської Федерації, за період роботи з 01.08.1986 по 30.11.1999 роки пояснюючи це тим, що в наданих довідках не зазначено грошової одиниці в якій нараховувалась та виплачувалась заробітна плата, тому Приморським відділом обслуговування було зроблено запит до ТОВ «Нижньотагільський завод металевих конструкцій» Свердловської області Російської Федерації та до Пенсійного Фонду Російської Федерації і, оскільки відповіді на запити вони отримали 15.06.2020 року, клієнту перерахували пенсію з 01.07.2020 року.

А отже, клієнт мав право на пенсію у розмірі 5610,73 грн. Натомість, за весь час уточнення відомостей в довідках, пенсія складала - 2310,29. Таким чином, клієнтом було втрачено- 16 502,20 грн.

Вирішення питання:

Працівницею Бердянського місцевого центру з надання БВПД було складено позов до Запорізького окружного адміністративного суду про визнання протиправною відмову Головного управління Пенсійного фонду України в Запорізькій області (далі - ГУ ПФУ в Запорізькій області) в перерахунку пенсії з більшого заробітку та зобов'язання ГУ ПФУ в Запорізькій області зробити перерахунок та виплатити недоотриманий розмір пенсії за період з 17.02.2020 по 30.06.2020 року, з розрахунку 5610,75 грн. за повний місяць.

Крім того, було направлено відповідь на відзив відповідача, де останній намагався аргументувати своє рішення посилаючись на п.1.7. Порядку подання та оформлення документів для призначення (перерахунку) пенсій відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" та підмінити момент перерахунку на зазначений в абзаці 2 ч.4 ст 45 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування".

В своєму відзиві відповідач ґрунтує свою позицію посилаючись на п.1.7. Порядку подання та оформлення документів для призначення (перерахунку) пенсій відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", затвердженого постановою правління Пенсійного Фонду України від 25.11.2005 року №22-1 (далі-Порядок) де зазначено, що днем звернення за призначенням пенсії вважається день прийняття органом, що призначає пенсію, відповідної заяви.

У разі якщо до заяви про призначення пенсії додані не всі необхідні документи, орган, що призначає пенсію, письмово повідомляє заявника про те, які документи необхідно подати додатково, про що в заяві про призначення пенсії робиться відповідний запис. Якщо вони будуть подані не пізніше трьох місяців із дня повідомлення про необхідність подання додаткових документів, то днем звернення за призначенням пенсії вважається день прийняття заяви про призначення пенсії або дата, зазначена на поштовому штампелі місця відправлення заяви.

Якщо поданих документів достатньо для визначення права особи на призначення пенсії, пенсія призначається на підставі таких документів. При надходженні додаткових документів у визначений строк розмір пенсії переглядається з дати призначення. У разі надходження додаткових документів пізніше трьох місяців із дня повідомлення про необхідність їх подання пенсія перераховується зі строків, передбачених частиною четвертою статті 45 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування".

На що ми зауважуємо наступне: В п. 1.7. Порядку визначено порядок перерахунку пенсії у разі неподання заявником всіх необхідних документів у тримісячний термін. Крім того, орган, що призначає пенсію, мав письмово повідомити заявника про те, які документи необхідно подати додатково, про що в заяві про призначення пенсії робиться відповідний запис і лише у разі якщо заявник не приніс документ протягом трьох місяців із дня повідомлення про необхідність їх подання пенсія перераховується зі строків, передбачених частиною четвертою статті 45 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування".

В нашому ж випадку:

По-перше - були подані всі необхідні документи, в тому числі і довідки про заробітну плату, виданих ТОВ «Нижньотагільський завод металевих конструкцій» Свердловської області Російської Федерації, за період роботи з 01.08.1986 по 30.11.1999 роки.

По-друге - не було отримано жодних повідомлень про необхідність подавати додаткові документи, а отже неможливо навіть встановити початок перебігу тримісячного строку для їх пред'явлення.

По-третє - цей пункт Порядку передбачає подачу документа саме заявником, а не здійснення запитів Пенсійним фондом, оскільки заявник не має можливості контролювати термін направлення запитів Пенсійним фондом до відповідного підприємства, установи, організації. В даному випадку ГУ ПФУ в Запорізькій області зроблено запит лише через місяць з дати звернення клієнта 20.02.2020 року.

06.04.2021 року рішенням Запорізького окружного адміністративного суду по справі 280/8876/20 визнано протиправною відмову ГУ ПФУ в Запорізькій обл., викладену в листі №7369-7281/Ш-02/8-0800/20 від 20.08.2020 року щодо відмови в перерахунку пенсії з більшого заробітку та зобов'язано ГУ ПФУ в Запорізькій області зробити перерахунок та виплатити недоотриманий розмір пенсії за період з 17.02.2020 по 30.06.2020 року, з розрахунку 5610,75 грн. за повний місяць.

Після повернення відділу ГУ ПФУ в Запорізькій обл. апеляційної скарги в серпні місяці клієнту було виплачено 16 502,20 грн недоотриманої пенсії у повному обсязі.

Нормативна база:

- [Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» №1058-IV від 09.07.2003 року \(абз. 2, ч.4, ст. 45\);](#)
- [Порядок подання та оформлення документів для призначення \(перерахунку\) пенсій відповідно до Закону України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб", затверджений постановою правління Пенсійного фонду України від 30.01.2007 р. №3-1 \(п. 1.7\).](#)

Посилання на рішення суду:

[Рішення Запорізького окружного адміністративного суду по справі № 280/8876/20 від 09.04.2021.](#)

Зарахування на пільгових умовах періоду проходження військової служби в Збройних Силах України та перебуванні в зоні проведення антитерористичної операції

Білокін Тамара Фіруддінівна,
начальник відділу "Новомосковське бюро правової допомоги" Дніпровського місцевого центру з надання БВПД

Фабула справи:

В 2015 році клієнт був призваний по частковій мобілізації, брав безпосередню участь в АТО. Після звільнення з військової служби у 2019 році звернувся до Пенсійного фонду із заявою про зарахування стажу служби, період перебування в зоні проведення антитерористичної операції на пільгових умовах - один місяць служби за три, та надавав підтверджуючі довідки з військової частини.

Пенсійним фондом клієнту було відмовлено у зарахуванні періоду проходження військової служби - прийнятті участі у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації в Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення на пільгових умовах - один місяць служби за три місяці. У своєму листі відмові Пенсійний фонд зазначив, що час перебування в АТО не передбачено чинним законодавством до зарахування в 3-кратному розмірі.

Вирішення питання:

На підставі пояснень клієнта було сформовано правову позицію по даній справі, і підготовлений, а потім і поданий адміністративний позов до Дніпропетровського окружного адміністративного суду.

Суд встановив, що 03.02.2015 року позивач був призваний по частковій мобілізації згідно Указу Президента України від 14.01.2015 року № 15/2015 "Про часткову мобілізацію", що підтверджується довідкою Ленінського районного військового комісаріату м. Дніпропетровська Міністерства оборони України. Також позивач з 06.12.2016 року проходив військову службу у Збройних Силах України на підставі контракту про проходження військової служби від 06 грудня 2016 року.

За правилами Положення про організацію в Міністерстві оборони України роботи з обчислення вислуги років для призначення пенсій військовослужбовцям і соціального забезпечення осіб, звільнених з військової служби у Збройних Силах

України, та членів їх сімей, затвердженого наказом Міністерства оборони України від 14 серпня 2014 року №530, час проходження служби, протягом якого особа брала участь в антитерористичній операції, зараховується на пільгових умовах - один місяць служби за три.

Суд дійшов висновку, що зазначена служба підлягає зарахуванню до трудового стажу для призначення пенсії на пільгових умовах - один місяць служби за три місяці.

Під час ухвалення рішення у справі суд врахував правову позицію Верховного Суду, яка викладена в постановах від 05.06.2018 по справі №348/347/17 та від 30.07.2019 по справі №346/1454/17.

Після набрання рішення суду законної сили клієнт звернувся до Головного Управління Пенсійного фонду України в Дніпропетровській області щодо зарахування стажу служби, період перебування в зоні проведення антитерористичної операції на пільгових умовах - один місяць служби за три та зробити перерахунок пенсії з урахуванням пільгового періоду з дня призначення а саме: з 08.08.2020 року.

Завдяки зусиллям начальника відділу "Новомосковське бюро правової допомоги" Дніпровського місцевого центру з надання БВПД, вдалось зобов'язати Головне Управління Пенсійного фонду України в Дніпропетровській області зарахувати період проходження військової служби в Збройних Силах України та перебуванні в зоні проведення антитерористичної операції на пільгових умовах - один місяць служби за три місяці та зробити перерахунок пенсії з урахуванням пільгового періоду з дня призначення а саме: з 08.08.2020 року.

Нормативна база:

- [Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»](#) №2011-XII від 20.12.1991 року;
- [Закон України «Про пенсійне забезпечення»](#) № 1788-XII від 05.11.1991 року;
- [Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу»](#) № 2232-XII від 25 березня 1992 року.

Посилання на рішення суду:

[Рішення Дніпровського окружного адміністративного суду по справі № 160/3021/21 від 22.04.2021 р.](#)

Слідкуйте за анонсами та новинами мережі правових клубів PRAVOKATOR:

- Сайт мережі правових клубів PRAVOKATOR:
<https://pravokator.club/>
- Платформа дистанційного навчання системи надання безоплатної правової допомоги:
<https://academy.legalaid.gov.ua/>
- Сторінки мережі правових клубів PRAVOKATOR у мережі [Facebook](#) та [Instagram](#)
- YouTube канал [PRAVOKATOR](#)

© 2021 PRAVOKATOR Усі права захищено.

Над створенням підбірки працювала фахівчиня правового клубу PRAVOKATOR. Київ Середенко К. А.